

Prof. nadzw. dr hab. Jan T. Siciński
Uniwersytet Łódzki
Katedra Geobotaniki i Ekologii Roślin
Ul. Banacha 12/16
Pl – 90-237 Ł ó d ź, P o l s k a

Ocena
dorobku naukowego, pedagogiczno-dydaktycznego i organizacyjnego
RNDr. Sergeja Mochnackého, CSc
w związku z postępowaniem o nadanie tytułu naukowego profesora

RNDr. Sergej Mochnacký, CSc., urodzony 18. 8. 1953 roku w Snina, posiada kwalifikacje, dające formalne podstawy do ubiegania się o tytuł profesora. Wynikają one z przyznania Mu akademickiego tytułu doktora nauk przyrodniczych – RNDr. przez Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, Prirodovedecká fakulta č. 112/81, 16. października 81.

Naukową godność kandydata biologicznych nauk nadano za kandydacką dysertacyjną pracę, która była obroniona w Ústave experimentálnej biológie a ekológie Centra biologicko-ekologických vied Slovenskej akademie vied v Bratislave 1. 12. 1988.

Rektor Technickej University vo Zvolene mianował Go docentem pre odbor „Lesnicka fytológia”, na podstawie pomyślnego postępowania i obrony habilitacyjnej pracy na temat: „*Syntaxonomia segetálnych spoločenstiev Slovenska*”, na Lesnickej fakulte Technickej univerzity vo Zvolene z prawomocnością od 1. 4. 2000.

Pracę naukową rozpoczął w roku 1977 na Univerzite veterinárneho lekárstva v Košiciach, gdzie był specjalistą asystentem, współrozwijającym instytucjonalne badania. Zajmował się wpływem chlorowanych węglowodorów na drobne myśliwskie zwierzęta i obecnością chlorowanych węglowodorów w roślinnych organach, jak: liście, łodygi, kwiaty, korzenie, nasiona, stanowiące części żywieniowej piramidy.

To tutaj rozpoczął pedagogiczną działalność jako asystent specjalista zabezpieczający i prowadzący ćwiczenia z botaniki.

Po pomyślnym wygraniu konkursu w 1978 r. został zatrudniony w pracowni na ÚEBE CBV SAV v Bratislave w oddziale Krajowej ekologii. Po utworzeniu oddziału w Koszycach, do roku 1987, zabezpieczał badania, rozwiązujące regionalne ekologiczne problemy. Pod naukową opieką mającego grant Prof. RNDr. M. Ružički, Dr Sc., razem z Jego zespołem, prowadził badania nad rolą i funkcją synantropijnej roślinności. Ten czas obfitował w wiele publikacji, uczestnictwo w licznych sympozjach oraz konferencjach krajowych i zagranicznych oraz praktycznych wystąpieniach.

Podczas pracy w ÚEBE CBV SAV rozwijał swe umiejętności pedagogiczne odpowiadając i prowadząc ćwiczenia terenowe na PF UPJŠ z systematyki wyższych i niższych roślin.

W roku 1988 został pracownikiem w Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Botanická záhrada.

Podczas pracy w UPJŠ BZ aktywnie włączył się do działań naukowych oraz pedagogicznych. Poprowadził nowe przedmioty, a mianowicie: geobotanikę, ekologię roślin oraz tropikalną i subtropikalną roślinność. Od roku akademickiego 1989/90 do 1995/96 zapewniał nauczanie w Katedre experimentálnej botaniky a genetiky PF UPJŠ w dyscyplinach filogeneza i systematyka roślin (wyższy i niższy system), ochrona przyrody, geobotanika, które realizuje do chwili obecnej. W roku akademickim 1996/97 prowadził przedmiot ekologia roślin, a w 2009/2010 przedmiot tropikalna i subtropikalna roślinność, którą naucza się razem z geobotaniką. Oprócz w/w wykładów, ćwiczeń, zajęć terenowych i egzaminów,

prowadził 12 prac dyplomowych i magisterskich, a wiele recenzował. Wyniki niektórych tych prac były tak istotne i ważne, że zostały opublikowane w recenzowanych czasopismach i zbiorach. Był również opiekunem naukowym 2. innych opracowań. Przygotował opinie na bakalarskie, magisterskie i inżynierskie prace na PF UPJŠ, a także na Univerzita veterinárneho lekárstva v Košiciach, FEE TU vo Zvolene, UK v Bratislave i SPU v Nitre.

Udzielał się przy konsultacji w przygotowaniu magisterskiego studyjnego programu z ekofizjologii na ÚPF UPJŠ.

Jest autorem i współautorem 1. akademickiego podręcznika i 2. tekstów do nauczania w szkołach wyższych.

Opracował 6 oponentkich opinii kandydatów o PhD., 4 na RNDr., 2.. habilitacyjne oraz 1. inauguracyjną.

Stale kontuuje działania, jak: oponentkie recenzje habilitacyjnych prac (FZKI SPU w Nitrze), recenzje doktorskich dysertacji FEE TU w Zwoleniu, SPU w Nitrze oraz BU SAV w Bratysławie. Wykonuje również opinie na krajowe projekty grantowe, a także recenzje prac mających być opublikowanymi w czasopismach i zbiorach.

Przez dwa okresy pełnił funkcję członka AS UPJŠ.

W roku akademickim 2003/2004 prowadził zajęcia (wykłady i ćwiczenia) ze studyjnego przedmiotu geobotanika dla zagranicznych studentów uczestniczących w ramach programu Socrates/Erasmus.

Od czasu uzyskania naukowo-pedagogicznego tytułu docenta zasiada jako członek komisji dla bakalarskich końcowych egzaminów w dziale Biologia.

Na mocy porozumienia o współpracy pomiędzy Uniwerszitou Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach a Užgorodzkiem Państwowym Uniwersytetem w Užgorodzie w letnim semestrze w roku 2010 wykładał wybrane problemy z geobotaniki na wydziale geografii. Natomiast w latach 2010, 2011 i 2013, w ramach akademickiej wymiany za pośrednictwem Słowackiej Agencji Informacyjnej SAIA, przyjął na pedagogiczny i naukowy staż naukowych i pedagogicznych pracowników z uczelni uzgorodzkiej.

Doc. RNDr. Sergej Mochnacký, CSc. jest doświadczonym nauczycielem akademickim z prawie 40.letnim stażem, który wykładał i wykłada różne przedmioty, a także prowadzi inne zajęcia o różnym charakterze.

Jest wykładowcą na Univerzita 3.Veku TU w Košiciach.

Także aktywnie działa w Krajskiej Komisji Olimpiady Biologicznej w Koszycach, w poszczególnych kategoriach (A,B). Wcześniej był jej przewodniczącym, a obecnie udziela się w przygotowaniach oraz realizacji jako członek. Dla szkół podstawowych powstał skuteczny APVV projekt BOTANIKIADA, który realizowany jest od 1990 r., a dedykowany utalentowanym uczniom z KSK i PSK, przyszłym olimpijczykom. Natomiast konkurs „Poznaj i chroń” dotyczy kategorii E.

Ciekawą inicjatywą jest zaproponowanie przez Niego w roku szkolnym 2014/2015, w Škole užitkového výtvarnictva v Košiciach, programu i gwarantowanie nowego studyjnego fachowego 4. Ročného štúdia Dizajna exteriéru.

Popularyzuje wiedzę, wygłaszając wykłady i odczyty, w stowarzyszeniach, zrzeszeniach, towarzystwach i klubach, które są zainteresowane problemami środowiskowymi, ekologicznymi i botanicznymi.

Nie porzeka jedynie na pracy ze studentami, ale angażuje się również w przekazywanie, pogłębianie i popularyzację wiedzy przyrodniczej wśród seniorów Univerzita 3. Veku, a także uczniów szkół różnego poziomu nauczania. Znaczna część pracowników naukowych wyższych uczelni niechętnie uczestniczy w tego rodzaju działaniach, a w tym przypadku mamy do czynienia z pozytywnym przykładem .

RNDr. Sergej Mochnacký, CSc. zajmuje się ekologią oraz biologią roślin i z tej problematyki posiada znaczący oraz jednocześnie wyraźnie ukierunkowany dorobek

naukowy. Ukierunkowanie dotyczy zagadnień flory i roślinności synantropijnej, związanej nierozdzielnie z różnorodną działalnością człowieka. Prawie od samego początku swej aktywności naukowej główny nacisk kładzie na zagadnienia agroekologiczne, związane z ekosystemami rolniczymi, jakimi są uprawy polne – zbiorowiska chwastów upraw zbożowych i okopowych oraz winorośli. Z polami, ogrodami i winnicami związana jest roślinność segetalna. Natomiast roślinność ruderalna towarzyszy osiedlom ludzkim, ośrodkom przemysłowym oraz liniom komunikacyjnym. Między tymi dwoma grupami zbiorowisk synantropijnych istnieją różnice, ale także rysy wspólne. To one określiły zainteresowania naukowo-badawcze, sprowadzające się do badania, wykrywania prawidłowości i opisywania relacji, jakie zachodzą pomiędzy czynnikami siedliskowymi, roślinami uprawnymi, chwastami segetalnymi i roślinami ruderalnymi.

Dotychczasowy dorobek można sprowadzić do wybranych grup tematycznych, w obrębie których odnotował osiągnięcia, a te obejmują:

- wyjaśnienie roli naturalnych i antropogenicznych uwarunkowań w kształtowaniu się flory i roślinności synantropijnej (segetalnej i ruderalnej);
- zagadnienia metodyczne, polegające na porządkowaniu, grupowaniu i hierarchizowaniu jednostek syntaksonomicznych przy pomocy obiektywnych metod;
- opisywanie procesów dynamicznych, jakim podlega flora i roślinność synantropijna, a w szczególności określanie tempa i kierunków zmian ilościowych i jakościowych współcześnie zachodzących, zwłaszcza pod wpływem różnorodnej działalności człowieka;
- pogłębione studia nad wybranymi gatunkami i zbiorowiskami inwazyjnymi;
- ekologiczna analiza zjawiska ustępowania i ginięcia wielu gatunków i florystycznego ubożenia zespołów synantropijnych (stan aktualny i diagnoza przyczyn obserwowanych procesów dynamicznych, a także prognozy).

W odniesieniu do tematyki fitosocjologicznej warto podkreślić wykorzystywanie nagromadzonych materiałów z badań lokalnych oraz regionalnych i syntezywanie ich do obszaru całego kraju, czego wyrazem są wielowątkowe analizy zróżnicowania geograficznego i ekologicznego.

Badacze flory i roślinności w krajach europejskich, a w tym i w Słowacji, chętniej zajmowali się zbiorowiskami naturalnymi (lasy, torfowiska) i w pół naturalnymi (pastwiska, łąki) niż zbiorowiskami synantropijnymi. Tymi ostatnimi zaczęto zajmować się znacznie później. Roślinność segetalna i ruderalna w krajobrazach wielu krajów, a w tym i Słowacji, odgrywają dominującą rolę, dlatego poznanie czynników kształtujących ich skład, wpływ zabiegów, funkcjonowanie itp., mają istotne znaczenie teoretyczne i praktyczne dla gospodarki człowieka.

Doktor prirodovedy RNDr. Sergej Mochnecký, po otrzymaniu tego tytułu, rozpoczyna intensywne badania terenowe nad florą i roślinnością synantropijną, a jak wcześniej napisano tylko nieliczni poświęcali czas ich chorologii, fenologii, ekologii, syntaksonomii itd. Obecność w tej grupie dawała pewne przywileje, jak możliwość stwierdzenia nowych stanowisk występowania określonych, często bardzo rzadko występujących gatunków roślin, bądź zbiorowisk roślinnych, ale także problemy, z jakimi borykają się zwykle ci, co są pionierami w nowej dziedzinie nauki. Szansę daną przez los wykorzystał właściwie, czego wyrazem są liczne publikacje: nowe segetalne asocjacje roślinne, potwierdzenie obecności innych, opisanie zespołów i zbiorowisk oraz przedstawienie syntaksonomii segetalnych społeczeństw roślinnych na Słowacji.

Autor sam lub ze współautorami poświęcił publikacje florom miast (Koszyc, Preszowa) oraz innych obszarów na terytorium Słowacji.

Godną odnotowania jest naukowa monografia: Jarolimek I., Záliberová M., Mucina L. & **Mochnecký S.** (1997): Vegetácia Slovenska. Rastlinné spoločenstvá Slovenska. 2.

Synantropną vegetacją. Veda SAV, Bratislava, pp.416, wykorzystywana do porównań oraz opracowań przez badaczy wielu krajów europejskich i nie tylko.

Zaprezentowany wyżej zestaw zagadnień, znajduje odbicie w znaczącym dorobku, przy czym rysem poszczególnych prac jest dbałość o wysoki poziom merytoryczny i przejrzystość materiałową.

Wyniki swoich badań prezentował wielokrotnie na sympozjach i konferencjach krajowych oraz w ramach zjazdów towarzystw naukowych i konferencji międzynarodowych.

Opublikowana twórczość naukowa obejmuje łącznie 71 pozycji o różnym charakterze. Statystyka kategorii publikacji wskazuje na ich duże zróżnicowanie, wyrażające się 21. formą (monografie, rozdziały w monografiach, naukowe prace publikowane w czasopiśmie krajowych i zagranicznych, skrypty, artykuły popularno-naukowe, recenzje, przyczynki, bibliografie itd.). Świadczy to o możliwościach łatwego wyrażania swych myśli w różnego rodzaju publikacjach. Ważne są w spisie tzw. „małe formy”, jak: publikacje popularno-naukowe, recenzje, biografie itd. Zwykle niedoceniane, ale bardzo ważne, gdy uwzględnimy ich rolę w nauce.

Na uwagę zasługuje znaczące cytowanie opublikowanych prac, wyrażające się liczbą 117. Ich większość dotyczy jednak cytowań w publikacjach nieindeksowanych zagranicznych (45) oraz krajowych (53). Pozytywnie przedstawia się cytowanie w indeksach Web of Science i w bazie SCOPUS w zagranicznych publikacjach (16) i krajowych (3).

Najczęściej swoje prace i te ze współautorami drukował w wydawnictwach krajowych, ale również w krajach ościennych, jak: Czechy, Polska, Ukraina i Węgry. Ich większość napisana jest w języku ojczystym, ale również w angielskim i niemieckim.

Od pewnego okresu nastąpiło zainteresowanie i potrzeba publikowania swego dorobku naukowego w najlepszych, indeksowanych czasopiśmie, głównie w języku angielskim. Pracownicy z długim stażem są w gorszej sytuacji, na którą składa się wiele przyczyn. Dlatego to zagadnienie wymaga zastosowania specjalnych kryteriów.

Częste powoływanie się na nie innych badaczy krajowych i zagranicznych jest obiektywną i konkretną miarą ich wartości naukowej.

Na wyjątkową uwagę i podkreślenie zasługuje zainicjowanie i wydawanie przez Niego od 1991 roku nowego naukowego czasopisma THAISZIA. Journal of Botany, którego od początku jest redaktorem naczelnym. Do dziś ukazały się 23 wól. oraz 44 nr. i suppl. W roku 2009 periodyk został zlecony do bazy SCOPUS, a obecnie już ewidencjonowany w niej. Redaktorowi naczelnemu oraz kolegium redakcyjnemu udało się zaprosić i zaproszenie zostało przez wielu wybitnych botaników z różnych krajów świata do rady programowej. Ich obecność na tej liście podnosi rangę czasopisma, która jest wysoka i chętnie publikują w nim botanicy europejscy i z innych kontynentów.

Inną ważną i znaczącą Jego inicjatywą jest organizacja międzynarodowej konferencji pt. „Antropization and Environment of Rural Settlements. Flora and Vegetatio”. Jako główny jej organizator musi ustalać i koordynować działania wielu krajowych zespołów, bowiem odbywa się ona w państwach, z których pochodzą uczestnicy: Słowacja, Węgry, Polska, Ukraina. Kolejne jej edycje wymagają wielu zabiegów i czuwania nad całym przedsięwzięciem.

Odbył kilka zagranicznych staży do ogrodów botanicznych (Botanická záhrada) w: Genewie – Szwajcaria; Edenburg – Szkocja; Pruhonice, Brno, Praga – Czechy; Warszawa, Kraków – Polska oraz ośrodków uniwersyteckich: Łódź, Poznań – Polska; Užgorod – Ukraina oraz Gödöllő – Węgry.

Pozostaje członkiem w specjalistycznych stowarzyszeniach, fundacjach, redakcyjnych radach itd., niektóre wyróżniły i nagrodziły Go pamiątkowymi listami i medalami.

Konkluzja

RNDr. Sergej Mochnacký, CSc. jest doświadczonym pracownikiem naukowym i pedagogiczno-dydaktycznym z prawie 40. letnim stażem, przechodzącym kolejne szczeble awansu zawodowego. Będąc nauczycielem akademickim prowadzi przewidziane programem studiów zajęcia związane z blokiem przedmiotów botanicznych i ekologicznych, mających zróżnicowaną tematykę. Wymiernym rezultatem kształcenia nowych kadr jest wypromowanie 12. dyplomantów. Pozostaje sprawnym organizatorem życia na macierzystej Uczelni, ale także poza nią. Jego prace naukowe wnoszą nowe, ważne elementy do wiedzy o ekologii roślinności segetalnej i ruderalnej, ich dynamice, a przede wszystkim z zakresu syntaxonomii.

Na uwagę zasługuje zainicjowanie i wydawanie od 1991 roku międzynarodowego, naukowego, botanicznego czasopisma THAISZIA – Journal of Botany, ewidencjonowanego w bazie SCOPUS, którego jest redaktorem naczelnym.

Zainicjował i jest głównym organizatorem, cyklicznie odbywającej się międzynarodowej konferencji „Anthropization and Environment of Rural Settlements. Flora and Vegetatio”, która odbywa się kolejno w krajach uczestników.

Na uwagę zasługują wartościowe osiągnięcia pedagogiczno-dydaktyczne, owocne naukowe oraz znaczące organizacyjne na macierzystej Uczelni oraz poza nią.

Znaczącą i ważną jest funkcja dyrektora (riaditel') Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach Botanická záhrada, wymagająca sprawności organizacyjnej i umiejętności kierowania dużym zespołem pracowników. Długoletnie kierowanie tą placówką dobrze świadczy o jej dyrektorze.

Wniosek o postępowanie na profesora doc. RNDr. Sergeja Mochnackého, CSc., biorąc pod uwagę dotychczasowe dokonania, jest uzasadniony, w związku z tym wyrażam pełne poparcie.

Łódź, dnia 20.8.2014 roku

Jan Teofil Siciński